

Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра політичних наук і права
Центр соціально-політичних досліджень «Politicus»

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА
ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ
ТА ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 р.

м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»**

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
з міжнародною участю**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ
МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 року

м. Одеса

УДК 321(477)(063)

DOI: <https://doi.org/10.24195/UkrainianState2026-10>

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
(протокол від 28 травня 2026 року № 14)*

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Рецензенти:

Кокорев О. В., доктор політичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри журналістики, соціальних комунікацій і ІТ-права Державного університету Інтелектуальних технологій і зв'язку.

Петінова О. Б., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Музиченко Г. В. – проректор з наукової роботи, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Каменчук Т. О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Таску-Ставре М. – доктор політичних наук, професор, професор Бухарестського університету (Румунія);

Хевцуріані А. – доктор наук у сфері міжнародних відносин, професор факультету права та міжнародних відносин, Грузинський технічний університет (Грузія).

У збірнику матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів» представлено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, молодих науковців та практиків із вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти та наукових установ, об'єднаних прагненням до осмислення актуальних викликів державотворення, суспільного розвитку та післявоєнної відбудови України.

Матеріали збірника охоплюють широкий спектр актуальних проблем сучасної політичної, правової, економічної та соціогуманітарної науки. У наукових доповідях і дослідженнях висвітлено питання розвитку та модернізації політичних інститутів і процесів сучасної держави, правових та економічних механізмів відбудови України, інформаційної безпеки та протидії гібридним загрозам в умовах глобальних трансформацій. Значну увагу приділено філософським засадам державотворення, соціальним практикам і менеджменту соціокультурного розвитку, а також питанням євроінтеграції, транскордонної співпраці, міжнародних партнерств і регіональних стратегій сталого розвитку в умовах сучасних політичних та соціальних змін.

Збірник відображає високий рівень наукової дискусії та міждисциплінарного підходу до аналізу суспільно-політичних процесів, сприяє розвитку наукової комунікації та міжінституційної співпраці. Матеріали конференції становлять практичний і науковий інтерес для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, представників органів державної влади, місцевого самоврядування та фахівців у сфері політичних, правових, економічних і соціогуманітарних наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

Пономаренко Юрій	ІНСТРУМЕНТИ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	198
Попова Діана	ПІДПРИЄМНИЦТВО У ВОЄННИЙ ЧАС: АДАПТАЦІЯ, ЦИФРОВІЗАЦІЯ ТА РЕЛОКАЦІЯ БІЗНЕСУ	202
Рибак Андрій	ПРЕЗУМПЦІЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ У ПРАКТИЦІ ЄСПЛ ЩОДО ЗНИКНЕНЬ, НЕЗАКОННИХ ЗАТРИМАНЬ ТА СМЕРТЕЙ У ЗОНІ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	205
Рожко Ілона Герасимович В.	АЛЬТЕРНАТИВНІ МЕТОДИ УТИЛІЗАЦІЇ РОСЛИННИХ РЕШТОК У КОНТЕКСТІ ДОТРИМАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ	209
Сафонов Олександр	ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ І ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ В СФЕРІ АПК	212
Слободяник Тетяна, Шевченко Захар	РОЛЬ КОРПОРАТИВНОГО ПРАВА У ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ООН: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ	214
Старченко Анастасія Кириченко Сергій	ВНУТРІШНІЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ ЯК ОСНОВА ФІНАНСУВАННЯ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ	217
Тимирязнова Марія	ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА В УКРАЇНІ ТА ЇЇ ЗМІНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	221
Ткаченко Катерина, Бобокал Олена	РОЛЬ МОЛОДІ У ФОРМУВАННІ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ	224
Товпига Карина Ковбан Андрій	РЕКВІЗИЦІЯ ТА КОНФІСКАЦІЯ ЯК ПІДСТАВИ ПРИПИНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ	227
Тритяк Марія Шевчук Вікторія	ДОКАЗИ ТА ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ: ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ	230
Чайка Тетяна	ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ЗАМІНУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ І ПРОБЛЕМИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ ДЛЯ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ	232
Чалик Вадим, Чернишева Софія	СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮСТИЦІЇ В УКРАЇНІ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ ВИМІР У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ВИКЛИКІВ	236
Чемерисов Олександр	ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ЗАКОНОДАВЧИХ ДЕСТРУКТОРІВ ІНВЕСТУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	239
Чернишева Софія	КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ОБМЕЖЕННЯ	243
Фролов Михайло, Чернишева Софія	НОТАРІУС ЯК СУБ'ЄКТ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ: ОБОВ'ЯЗКИ ТА РИЗИКИ	246
Яголковська Єлизавета Шевчук Вікторія	НЕДІЙСНІСТЬ ПРАВОЧИНІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ: ПІДСТАВИ, ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ТА СУДОВА ПРАКТИКА	250
Korohodova Olena Chernenko Natalya Hlushchenko Yaroslava	COMMUNITY RESILIENCE IN CRISIS AND MIGRATION CHALLENGES: INTEGRATING INTERNATIONAL TRANSFORMATIONAL DIMENSIONS	252

Товпига К. В.,
студентка 1 групи 2 курсу
інституту права та безпеки освітньої спеціальності Право
Одеського державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Ковбан А. В.,**
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін,
Одеського державного університету внутрішніх справ
Одеса, Україна

РЕКВІЗИЦІЯ ТА КОНФІСКАЦІЯ ЯК ПІДСТАВИ ПРИПИНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ

Право власності є одним із фундаментальних інститутів приватного права, що забезпечує економічну свободу особи та стабільність правопорядку. Конституція України гарантує недоторканність права приватної власності, а будь-яке примусове позбавлення майна допускається лише за умов, визначених законом, та з дотриманням принципу справедливості й попереднього або наступного повного відшкодування його вартості.

Водночас у сучасній правовій системі існують виняткові юридичні механізми, за допомогою яких держава може припинити право власності незалежно від волі власника — зокрема, реквізиція та конфіскація. Обидва інститути істотно впливають на реалізацію та межі права власності, водночас забезпечуючи баланс між приватними правами та публічним інтересом.

Актуальність дослідження обумовлена тим, що в умовах воєнного стану та загострення загроз національній безпеці питання правомірності примусового відчуження майна, гарантій компенсації, меж державного втручання у сферу власності та ефективності механізмів захисту прав громадян набувають особливої значущості. Ґрунтовний аналіз реквізиції та конфіскації як підстав припинення права власності дозволяє сформулювати системне уявлення про юридичні гарантії, межі державної влади та принципи, на яких будується правове регулювання власності в Україні.

Відповідно до статті 316 Цивільного кодексу України (ЦК України), право власності визначається як право особи на майно, що здійснюється нею вільно та незалежно від волі інших осіб. Припинення права власності, згідно з пунктом 9 частини 1 статті 346 ЦК України, настає, зокрема, внаслідок реквізиції. Статтею 353 ЦК України встановлено, що у випадку надзвичайних обставин (стихійного лиха, аварії, епідемії, епізоотії тощо) та з метою суспільної необхідності майно може бути примусово відчужене у власника. Таке відчуження відбувається на

підставі та в порядку, визначених законом, за умови попереднього та повного відшкодування його вартості [1].

Слід зазначити, що в умовах воєнного або надзвичайного стану допускається примусове відчуження майна з наступним повним відшкодуванням його вартості. Реквізоване майно переходить у власність держави або підлягає знищенню. Оцінка вартості реквізованого майна, за якою здійснювалося відшкодування попередньому власникові, може бути оскаржена до суду [2].

Окрім відшкодування вартості, попередній власник реквізованого майна має право вимагати надання йому іншого майна натомість, якщо така заміна є можливою. У разі, коли реквізоване майно збереглося після припинення дії надзвичайної обставини, особа, якій воно належало, наділена правом вимагати його повернення через суд. Якщо майно повертається власнику, його право власності поновлюється. При цьому власник зобов'язаний повернути державі отриману ним компенсаційну грошову суму або надану річ, з вирахуванням розумної плати за користування цим майном державою [2].

У науковій доктрині питання щодо правової природи реквізиції залишається предметом дискусій. Зокрема, низка дослідників, які аналізують інститут права власності, розглядають реквізицію як одну з форм примусового вилучення (припинення) права власності, що є винятковим заходом державного впливу, застосовуваним виключно в умовах надзвичайних ситуацій. На противагу цьому підходу, існує інша концепція, згідно з якою реквізиція визначається як підстава для виникнення (набуття) права державної власності на майно, що було примусово відчужене [3, с. 452].

Конфіскація це примусове безоплатне вилучення всього або частини майна за вироком суду. Вона передбачена статтею 59 Кримінального кодексу України і може застосовуватися лише в межах кримінальної відповідальності як один із видів покарання. Конфіскація має каральну та превентивну функції, позбавляючи особу можливості збереження майна, пов'язаного з протиправною діяльністю [4].

Наукові джерела наголошують, що конфіскація виконує також відновлювальну функцію, повертаючи суспільству незаконно отримані вигоди та формуючи почуття невідворотності відповідальності. Важливо розрізняти загальну та спеціальну конфіскацію. Загальна передбачає вилучення всього майна (застосовується рідко), а спеціальна — лише того, що пов'язане зі злочином або здобуте злочинним шляхом [5, с. 148].

Сучасна практика демонструє зростання кількості випадків реквізиції в умовах воєнного стану, що підкреслює необхідність належної регламентації процедури оцінки та фіксації майна. Верховний Суд у низці рішень наголошує

на обов'язковості документального підтвердження факту вилучення та розміру збитків, які підлягають компенсації [6].

Практика застосування конфіскації у кримінальних провадженнях вимагає суворого дотримання принципу пропорційності: суд має обґрунтувати необхідність та обсяг вилученого майна, а також встановити його безпосередній зв'язок зі злочином. У наукових працях вказується, що формальна або невмотивована конфіскація може стати порушенням конституційних прав особи та положень Європейської конвенції з прав людини.

Враховуючи вищевикладене, слід зазначити, що Ефективність цих інститутів можлива лише за умов їхньої чіткої нормативної регламентації, прозорості процедур, суворого дотримання принципів пропорційності, законності та справедливості.

У сучасних умовах першочерговим завданням є вдосконалення механізмів захисту прав власників, належне документування реквізиційних дій, мотивованість судових рішень щодо конфіскації та відповідність їх європейським стандартам прав людини.

Таким чином, реквізиція та конфіскація становлять важливий елемент правової системи України, забезпечуючи баланс між приватними інтересами та потребами держави, а їхнє удосконалення сприятиме зміцненню правопорядку й довіри до системи правосуддя.

Література.

1. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Актуальні проблеми приватного права в умовах євроінтеграційних процесів в Україні: збірник тез доповідей учасників науково-практичного семінару (11 листопада 2021 року) / за заг. ред. М. С. Долинської, І. В. Красницького, Ю. М. Юркевича. Львів: ЛьвДУВС, 2021. 228 с.
3. Цивільне право України : у 2-х кн. / [Д. В. Боброва, О. В. Дзера, А. С. Довгерт та ін.]; за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової. К. : Юрінком Інтер, 1999. Кн. 1. 1999. 864 с.
4. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
5. Ющик, О. І. (О. Ющик) (2017) Конфіскація майна як вид покарання. Проблеми та перспективи розвитку юриспруденції. С. 147-149.

6. Імплементация міжнародних стандартів у цивільне та господарське судочинство України: збірник матеріалів VII науково-практичного круглого столу (м. Київ, 14 червня 2024 р.) / упорядник В. М. Короленко. К.: Електрон. текст. дані. НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 95 с.

Тритяк М. В.,
курсант 201 взводу
навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції Національної поліції України
Одеський університет внутрішніх справ
Науковий керівник: **Шевчук В. В.**
старший викладач кафедри загальноправових дисциплін
Одеський університет внутрішніх справ
м. Одеса, Університет

ДОКАЗИ ТА ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ: ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

Інститут доказів та доказування є фундаментальним елементом Цивільний процес, оскільки саме через нього здійснюється встановлення фактичних обставин справи та забезпечується ухвалення законного і обґрунтованого судового рішення. Нормативне регулювання доказування здійснюється положеннями Цивільний процесуальний кодекс України, зокрема статтями 76–100, які визначають поняття доказів, їх види, належність, допустимість, порядок подання та оцінки [1]. Відповідно до ст. 76 ЦПК України, доказами є будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює обставини, що мають значення для справи [1]. Законодавець закріплює відкритий перелік засобів доказування, до яких належать письмові, речові та електронні докази, висновки експертів і показання свідків. Такий підхід відповідає сучасним тенденціям розвитку процесуального права, оскільки дозволяє враховувати нові форми інформації, зокрема цифрові.

Ключовим елементом доказування є розподіл обов'язку доказування між сторонами. Згідно зі ст. 81 ЦПК України, кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається [1]. Це положення відображає принцип змагальності цивільного процесу та визначає активну роль сторін у доказуванні.

Наукове видання

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Опубліковано в авторській редакції